

STORY GRAMMAR

TRAINING

K E N
T A
L I S

Koninklijke
Kentalis

Wat je zegt ben je zelf

De verhaalvlecht in de klas

Annette Scheper
Katja Daamen
Martina de Groot
Margot Willemsen

Ontwikkelgroep

Annette Scheper
Senior onderzoeker
Programmalijn TOS

Katja Daamen
Linguist, logopedist

Lonneke Janssen
Junior onderzoeker

Martina de Groot
Logopedist, linguïst

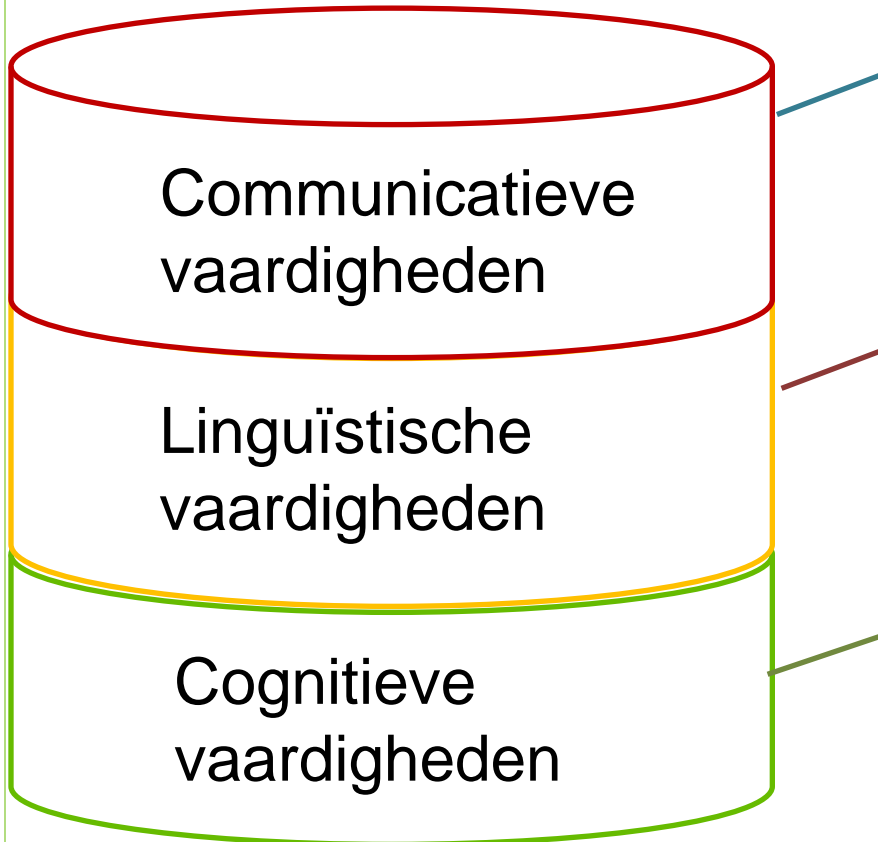

Ludo Verhoeven
Radboud Universiteit

Margot Willemsen
Logopedist

Er was eens .... Het vertellen van een verhaal

Afstemmen op het perspectief van de luisteraar

Integratie van taalvaardigheden & metalinguïstische vaardigheden

- Plannen en organiseren van causaal gerelateerde gebeurtenissen
- Volgehouden auditieve en visuele aandacht
- Controle en reguleren van cognitieve processen, zoals werkgeheugen

Het vertellen van een verhaal

- Een narratie of vertelling geeft inzicht in verschillende taallagen, zoals fonologische, lexicale, morfosyntactische en pragmatische kennis bij de normale en afwijkende taalontwikkeling
(Reilly, Losh, Bellugi & Wulfeck, 2004)
- Narratieve vaardigheden vormen de brug tussen mondelinge taalproductie en schriftelijke taalproductie
(Westby, 2005)
- Een narratie legt een dwingend semantisch kader op aan de verteller, waardoor de relatieve sterke en zwakke taalvaardigheden van een kind goed zichtbaar worden
(Wetherell, Botting & Conti-Ramsden, 2007)

Mindwing Concepts

De **Story Grammar Marker** is in 1994 ontwikkeld door MindWing Concepts.

De **Story Grammar Training** (Daamen, de Groot & Scheper, 2013) is ontstaan vanuit samenwerking en doorontwikkeling (linguïstisch onderbouwd) voor het Nederlands taalgebied.

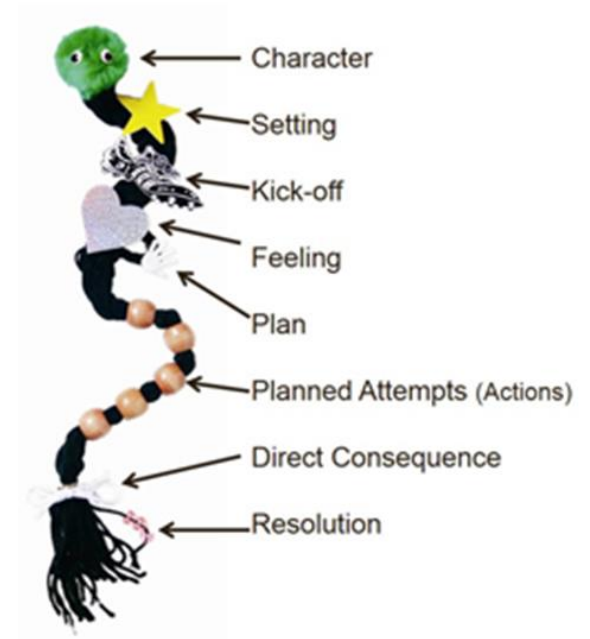
Ontstaan van de verhaalvlecht

Strands of Language

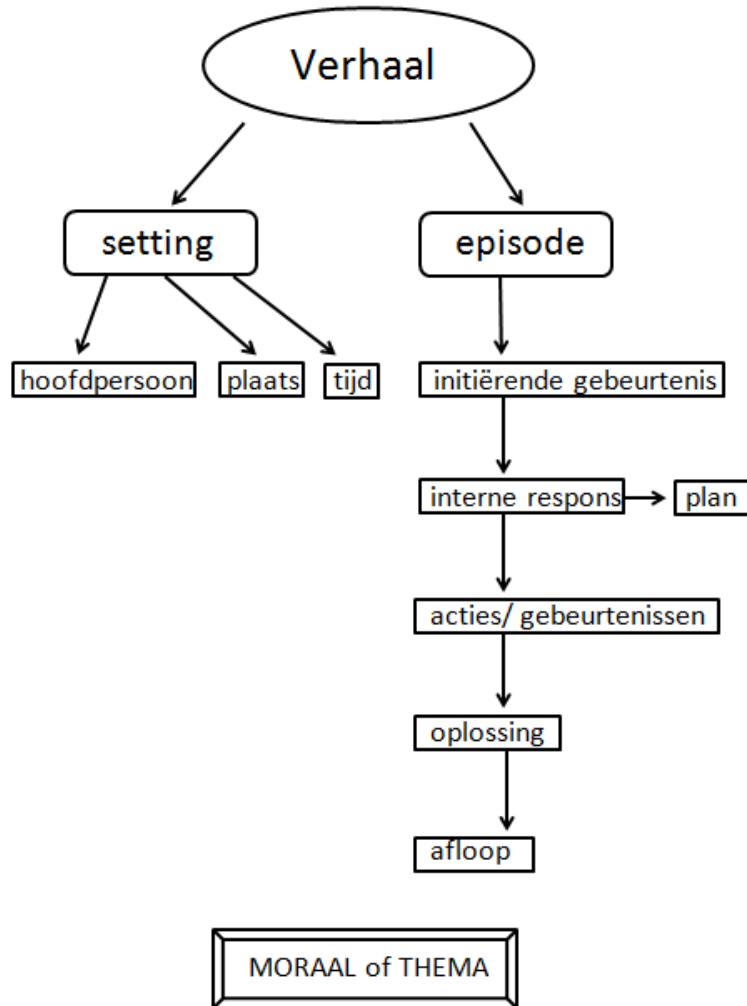
- Pragmatics**
- Phonology**
- Semantics**
- Syntax & Morphology**
- Discourse**
- Metalinguistics**

Copyright © 2014, MindWing Concepts, Inc. • 1-888-228-9746 •
Web: www.mindwingconcepts.com

Plotstructuur leren vertellen

(Berman & Slobin 1994)

Vertelvaardigheid

De receptieve ontwikkeling loopt altijd vooruit op de productieve ontwikkeling

De taalniveaus zijn nauw met elkaar verweven:

In de ontwikkeling bouwen de verschillende lagen op elkaar voort

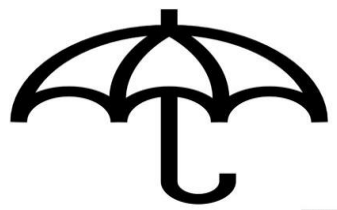
De pragmatische ontwikkeling:

Deze loopt eigenlijk door alle taallagen heen, en begint meteen bij de geboorte.

Vertelvaardigheid

Top down

Meta-
linguïstisch
bewustzijn

Taalgebruik/pragmatiek

Begrijpen van
mondelijke en
schriftelijke taal

Zinsbouw/Morfosyntaxis

Fonologisch
bewustzijn

Betekenis/Semantiek

Productie van
mondelijke en
schriftelijke taal

Klank/Fonologie

Bottom up

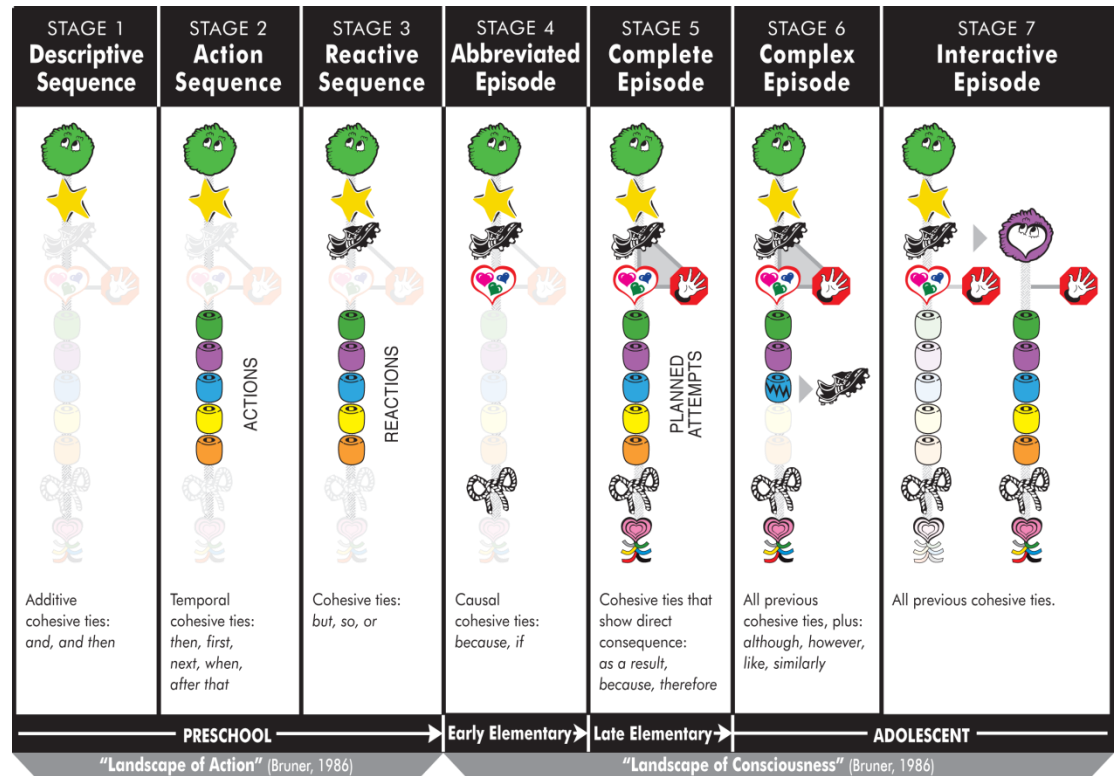

Vertelontwikkeling: plotstructuur

(Berman & Slobin, 1994)

Verhaalontwikkeling verloopt in fases binnen verschillende gebieden:

- Op woord- en zinsniveau is op **microstructuur** (samenhang/ cohesie binnen de uiting)
- Op verhaalniveau is op **macrostructuur** (samenhang/ coherentie over uitingen heen)

Handleiding en cursus SGT

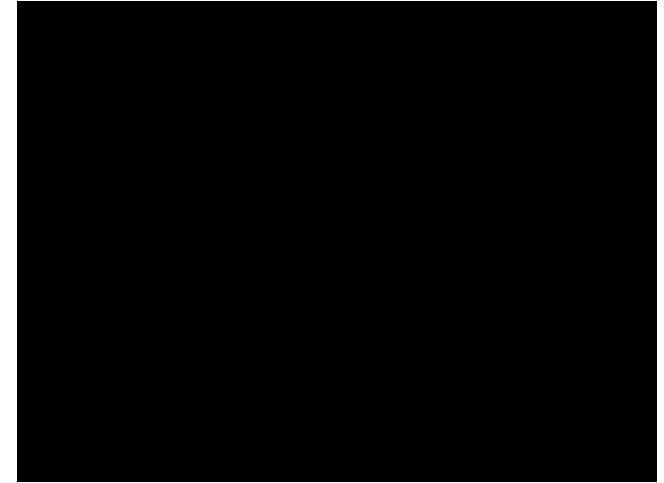
- Handleiding Story Grammar Training – Individuele behandeling (Daamen, de Groot, Scheper, 2013)
- Cursus SGT sinds 2015 bij Leerhuis. Inmiddels 8x aangeboden.
- Verhalen vertellen is complexe vaardigheid: Meer competent om te werken aan verhaalvaardigheid.
- Je zou al kunnen beginnen met SGT vanaf groep 1.

Beginmeting

- **Afname Bus Story Test (RTNA)**
- **Afname Frog Story Test**
- **Aanleveren leerlinggegevens:**
  - Scores taaltesten:
    - PPVT
    - CELF TekstBegrip
    - CELF Actieve Woordenschat/ CELF Definities van Woorden
  - IQ
  - Diagnoses

Beginmeting

- **Afname Bus Story Test (RTNA)**
- **Afname Frog Story Test**
- **Aanleveren leerlinggegevens:**
  - Scores taaltesten:
    - PPVT
    - CELF TekstBegrip
    - CELF Actieve Woordenschat/ CELF Definities van Woorden
  - IQ
  - Diagnoses

Beginmeting

- **Afname Bus Story Test (RTNA)**
- **Afname Frog Story Test**
- **Aanleveren leerlinggegevens:**
  - Scores taaltesten:
    - PPVT
    - CELF TekstBegrip
    - CELF Actieve Woordenschat/ CELF Definities van Woorden
  - IQ
  - Diagnoses

Interventie

- **Groep 5**
  - 10 weken, 20 lessen SGTO - Verhaalvlecht (TOS)
  - 10 weken, 20 lessen Discussiëren Kun Je Leren (standaardaanbod)
- **Groep 6**
  - 10 weken, 20 lessen Discussiëren Kun Je Leren (standaardaanbod)
  - 10 weken, 20 lessen SGTO - Verhaalvlecht (TOS)

Beide interventies zijn goed beschreven in een handleiding en theoretisch onderbouwd.

De SGTO is speciaal ontwikkeld voor leerlingen met TOS.

Interventie verhaalvlecht in de klas

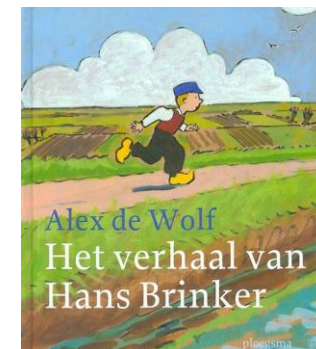
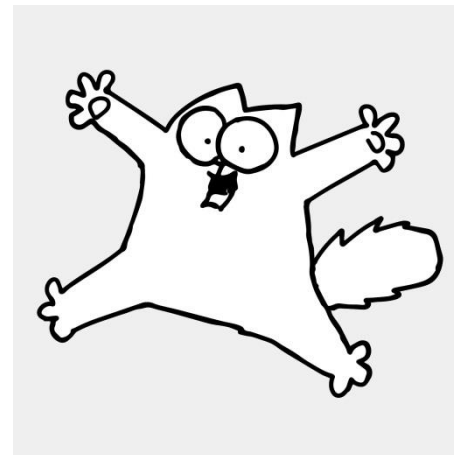
- 20 lessen, aan de hand van boeken en verhalen
- Verschillende verhaalniveaus: van beschrijvende fase tot volledige episode
- Aandacht voor macro- (verhaalelementen) en micro-structuur (woordenschat en zinsbouw)
- Specifieke handleiding van de lessencyclus met doelen en aanpak, notebookbestanden (SGTO, de Groot, Daamen, Scheper & Willemsen, 2017)

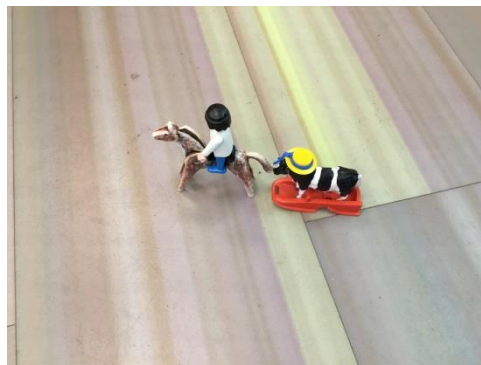
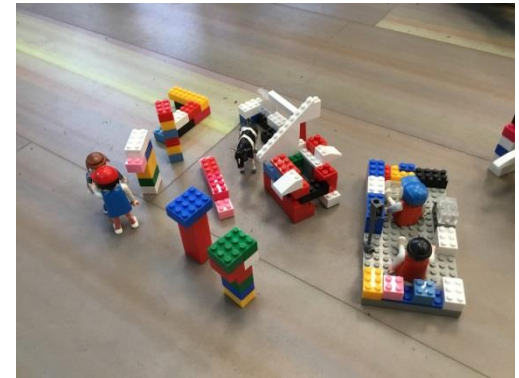
Prentenboeken

- **Beschrijvende fase:**
  - *Hans Brinker*
- **Actiefase:**
  - *Vijf vriendjes*
- **Reactiefase:**
  - *De koe die in het water viel*
  - Logische reeks
  - *Simon's cat*
- **Verkorte episode:**
  - *Kikker en Pad*
- **Volledige episode:**
  - *De Veerman*
  - *De regels van Floor*
  - *Avonturen in Letterland*

Macrostructuur - Reactiefase

De koe die in het water viel - naspelen

Microstructuur - Reactiefase

De koe die in het water viel – zinsverband oefenen/ uitdrukken

Van:

Hendrika kan niet uit het water komen. Hendrika is te zwaar.

Naar:

Hendrika kan niet uit het water komen, want ze is te zwaar.

Van:

Hendrika loopt tegen de mestbak aan. Hendrika stapt in de mestbak

Naar:

Hendrika loopt tegen de mestbak aan, dus stapt ze in de mestbak.

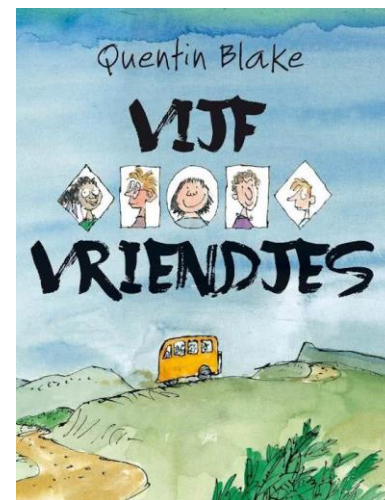

Microstructuur - Reactiefase

Kies een van de volgende woorden om in te vullen in het verhaal : Eerst, toen, daarna, en dan/en toen, tenslotte.

Je mag de woorden meer dan een keer gebruiken.

Op een dag vertrokken Meester Kees en zijn vijf leerlingen, Ankie, Simona, Ollie, Mario en Erik voor een uitstapje naar de bergen.

..... reisden ze met de schoolbus naar de bergen.

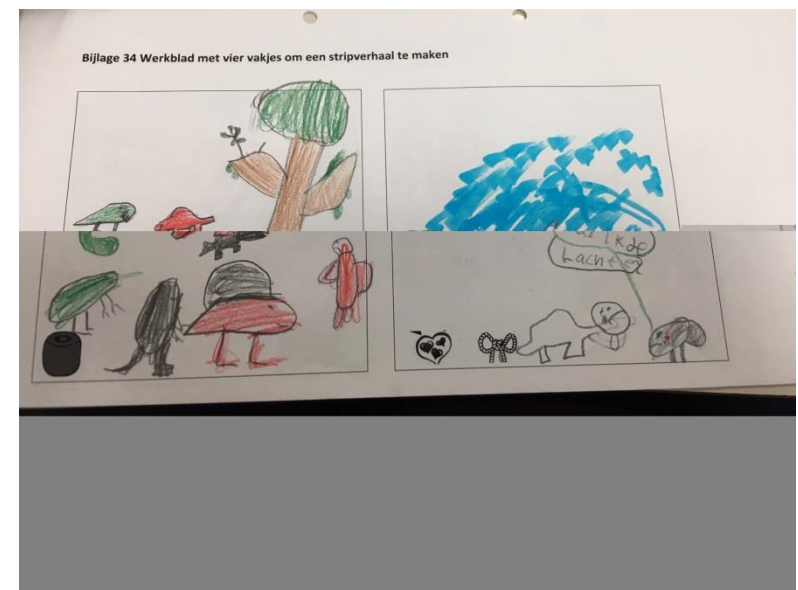
..... gingen ze op weg voor een lange wandeling. Mario, die niet kan lopen, werd geduwd in zijn rolstoel.

Onderweg stopten ze om te gaan picknicken.

Iedereen zat te smullen van zijn lievelingseten. .... werd meester Kees plotseling heel ziek.

Macrostructuur – Verkorte episode

Kikker en Pad - Stripverhaal tekenen

Microstructuur- verkorte episode

Kikker en Pad – omdat-zinnen met gevoelens

blij

verliefd

veilig

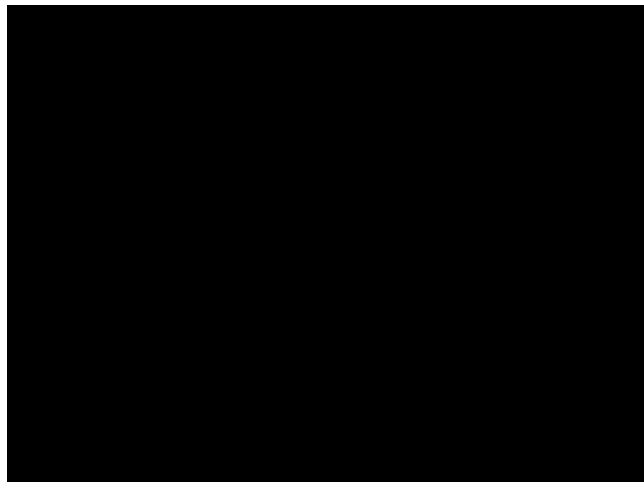

verrast

Macrostructuur – Complete episode

De Veerman - Navertellen met symbolen en afbeeldingen

Macrostructuur – Complete episode

De regels van Floor - Invullen werkblad verhaalstructuur

Macrostructuur – Complete episode

Een eigen verhaal schrijven

Maar ook... (complete episode)

Macrostructuur:

- Boekenlegger stempelen
- Verhaalvlecht knutselen met snoep

Met dank aan...

De leerlingen uit TOS groep 5 en 6 – 2017/2018- Kentalis Talent

Eindmeting en resultaten

- Opnieuw afname Bus Story Test (RTNA) en Frog Story Test

Voorlopige resultaten op groepsniveau

Er is een groei op micro- en macrostructuur:

- De leerlingen gebruiken meer grammaticale zinnen.
- De leerlingen gebruiken meer plotelementen in hun verhalen.

- De SGT leert kinderen meer in samenhang te vertellen, doordat de interventie de leerlingen structuur geeft om de juiste inhoud op te roepen.

Eerste keer. Kleine groep. Bestaande groep, geen 'at random'. Onderzoeksresultaten volgen.

Doorontwikkeling

- Uitsplitsen verschillende verhaalfases tot doorlopende leerlijn van groep 4 t/m 8
- Specifieke doelen voor de groepen op
  - Macrostructuur
  - Microstructuur
- Nieuwe lessen bij prentenboeken, bijv.:
  - De rommelige reus
  - Kleine muis zoekt een huis
- Cursus specifiek voor professionals binnen cluster 2

Vragen?

